

Heide [VERTELT]

264

2 februari 2025

Boerenwijsheid naar aanleiding van Lichtmis!

Vandaag wordt in de Katholieke kerk het feest van Onze Lieve Vrouw Lichtmis gevierd. Rond dit feest is er ook wel wat "boerenwijsheid", gevat in spreuken.

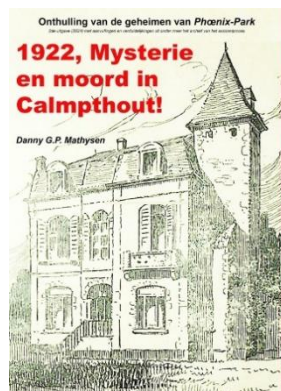
- *Lichtmis donker, met regen en slijk, maakt de boeren rijk*
- *Lichtmis donker, de boer een jonker*
- *Met Lichtmis triestig weer is goed voor boer en heer*

Volgens de traditie is het vandaag ook "pannenkoeken dag"!

Buurtinformatienetwerken blijven noodzakelijk!

Vorige week kon de politie tijdens de nacht twee "fietsdieven" arresteren. Na de melding dat men verdachte personen had opgemerkt, personen die men in aanmerking kon brengen met fietsdiefstallen, onder andere ook uit de tuinhuisen, werd een dringend politiebericht uitgestuurd. Vervelend misschien, zo midden in de nacht, maar anderzijds loont het zeker. Dankzij deze dringende berichten onder de BIN-leden konden er wat later daders worden opgepakt. De lokale politie zone Grens gaf hierna de volgende feedback:

"Dankzij de alertheid en samenwerking van onze BIN-leden, konden de interventieploegen van politiezone Grens tijdens hun patrouille drie verdachte personen opmerken. Eén van hen sleepte een slotvaste damesfiets met zich mee, de tweede reed op een zwarte damesfiets en de derde persoon bevond zich te voet. Toen de ploegen de mannen wilden aanspreken, namen zowel de man op de fiets als de man te voet de vlucht. De man te voet kon snel worden gevat, terwijl de man op de fiets wist te ontkomen, maar de fiets achterliet. De derde verdachte werd later deze ochtend nog opgepakt. Momenteel wordt door onze rechercheafdeling onderzocht of deze personen inderdaad in verband kunnen worden gebracht met de

1922, Mystérie en moord in Calmpthout

Softcover, A4-formaat (210×297 mm), binnenwerk van 472 blz (inclusief twee postkaarten en bladwijzer)

Verkrijgbaar aan 45 € (t.e.m. 31 januari 2025 tijdelijk verlaagd naar 40 €)

Bestellen mogelijk via e-mail: danny.mathysen@gmail.com

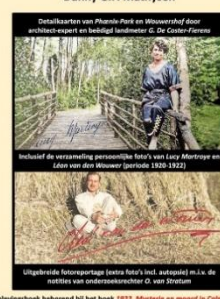
Ons Calmpthout in kaart en beeld

Luxe hardcover editie, 195×260 mm, binnenwerk van 848 blz
Verkrijgbaar aan 115 € (t.e.m. 31 januari 2025 tijdelijk verlaagd naar 100 €)

Ons Calmpthout in kaart en beeld

Beeldenatlas bij het mysterie van Phoenix-Park

Danny G.P. Mathysen

Belevingsboek behorend bij het boek 1922, Mystérie en moord in Calmpthout

diefstallen uit tuinhuisen in de regio. De fietsen die bij de verdachten werden aangetroffen, konden bovendien worden gelinkt aan een inbraak gepleegd in de Kijkuitstraat te Kalmthout. De gestolen fietsen zijn reeds terugbezorgd aan de eigenaars””.

Sluit zelf ook aan bij een BIN!

Een BIN-netwerk is pas sterk wanneer er voldoende mensen toetreden. Nog dit jaar zullen alle inwoners van de gemeente Kalmthout de gelegenheid hebben om bij een BIN aan te aansluiten. Ondertussen zijn ook heel wat Kalmthoutse BIN's intensiever gaan samenwerken om een nog groter, en beter, draagvlak te creëren. Naast een jaarlijks BIN-event werken zij ook aan de bekendmaking van het BIN en creëren zij een betere omkadering door samen te werken. Hierbij kunnen ze ook steunen op het BIN-kenniscentrum dat in 2015 in het leven werd geroepen. Een VZW, in gans ons land actief, die er voor zorgt dat de BIN-verantwoordelijken ondersteuning krijgen bij het uitvoeren van hun taken. Naast deze belangrijke functie kijkt het BIN-kenniscentrum ook naar de algemene veiligheid, om deze reden wordt er de laatste jaren een bijzondere focus gelegd op cybercriminaliteit. Het verwittigingsstelsel (BE-alert) komt voor jeugdige gezinnen misschien een beetje ouderwets over, in deze tijden van WhatsApp en andere vormen van moderne communicatie (en daar wordt ook aan gewerkt), maar dat mag anderzijds de jonge gezinnen niet afschrikken om toch aan te sluiten en samen te gaan voor meer veiligheid. Hoe meer leden in een BIN, hoe sterker een BIN zal zijn bij calamiteiten. Gezamenlijk hebben de Kalmthoutse BIN's een website ontwikkeld www.binkalmthout.be waar je alle informatie vindt over onze BINs, wie de verantwoordelijken zijn en hoe je kan aansluiten.

BIN-event later op het jaar!

De voorbije jaren werd telkens in het voorjaar een BIN-event georganiseerd, dit jaar werd er voor gekozen om het evenement in de maand oktober te doen op een andere locatie. Er werd gekozen om de zaal en de gelagzaal van het OKA (vroegere Volkshuis) in het centrum van Kalmthout te gebruiken. Als thema in 2025 werd er gekozen voor “brandveiligheid”. In overleg met de brandweer zone Rand wordt eerstdaags een datum vastgesteld en kan het uitwerken van het veiligheidsweekend starten. Wij houden jullie op de hoogte in onze uitgaven van “Heide vertelt”.

150 jaar parochie Achterbroek: De school!

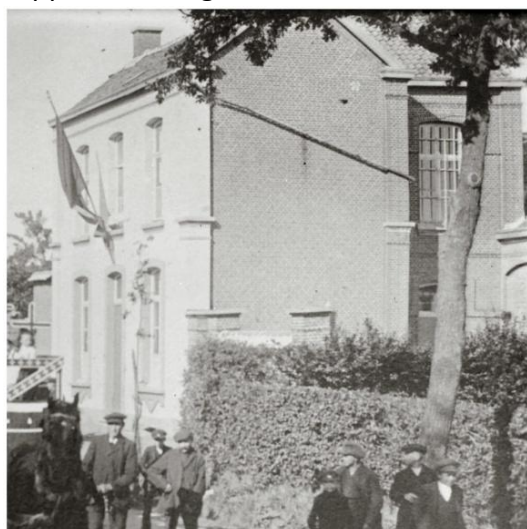

In 2021 bestond de parochie Achterbroek precies 150 jaar. Achterbroek dat tot zelfstandige parochie werd verheven, dat ging niet zonder slag of stoot. De volgende weken neem ik jullie graag mee naar enkele scharnierpunten in het 150-jarig bestaan van Achterbroek.

In juli 1864 stemden de gemeenteraden van Kalmthout en Wuustwezel in met de bouw van een school om de ‘opstandelingen’ die een eigen kerk wilden te sussen. Deze gemeenteschool opende in 1867 met onderwijzer De Schutter. Het Katholieke

onderwijs werd 12 jaar later opgericht, in 1879. In dat jaar kwamen er drie zusters van Opwijk. Zij woonden hier en openden er een vrije school, 2 klassen voor 139 leerlingen. Achterbroek wilde in die tijd

al onafhankelijk worden met Jaan Elst als burgemeester. Waarschijnlijk heeft hij daarom 2 kamers in zijn huis als klaslokaal laten gebruiken. Boven de voordeur van het appartementsgebouw aan de Brasschaatsteenweg 10 werd een steen ingemetseld ter herinnering aan de oprichting van de Katholieke school in Achterbroek. Het opschrift van de steen is: 'A Elst M.C. Stevens 1877' (= bouwjaar). Op 14 oktober 1884 werd de gemeenteschool afgeschaft en ging het onderwijs verder als gemengde vrije school. De Zusters hadden de gebouwen van de gemeenteschool die maand al in beslag genomen, terwijl er in het huis van Jaan Elst nog verder les werd gegeven tot juni 1886. Later werd het huis verkocht aan Frans en Johanna Lameir. Zij organiseerden er tijdens de oorlog, samen met Jan Van den Maegdenbergh, 'Winterhulp'. Er was immers veel honger. De mensen die tekort kwamen kregen eten, meubelen en/of kleren en mochten daarvoor hier de bonnetjes halen. Toen het huis later werd verkocht en afgebroken, is de steen, die onder de koepel zat, bewaard om te worden ingemetseld boven de voordeur van het huidige appartementsgebouw.

(bijdrage van Ann Francken. Foto's: 1) De eerste klaslokalen, in het huis van Jaan Elst. 2) De gemeenteschool aan de Brasschaatsteenweg. 3) De school aan de Achterbroeksteenweg)

61 jaar geleden schreef Fons Tireliren "Achterbroek, opstandig dorp"

In 1964 schreef onderwijzer Fons Tireliren "Achterbroek, opstandig dorp", een verhaal over het dorp waar hij op 8 januari 1906 werd geboren. Fons huwde op 5 augustus 1931 te Achterbroek met Gabriëlle Duerloo (°1907 +1975). Fons is overleden op 4 september 1981 te Ekeren. De krant "De Standaard" schreef op 10 april 1964 het volgende verslag naar aanleiding van het uitkomen van het boek "Achterbroek, opstandig dorp".

De Polderdorpen aan weerszijden van de Schelde nabij Antwerpen, zijn bedreigd met annexatie in de havenuitbreiding, smeden wapens om hun zelfstandige (gemeentelijke) huid duur te verkopen. Zo doen ook alle grote en kleine dorpen elders in het land die naar de wens van minister Gilson om bestuurlijke redenen door andere gemeenten zouden moeten genaast worden. We geven hem de raad meester Tireliren's recente heemkundige studie "Achterbroek, opstandig dorp" te lezen. Achterbroek, waar men ooit bij een pastoorsinhaling afficheerde: "Welkom in ons Achterbroek", is een gehucht van Kalmthout en Wuustwezel, maaër een zelfstandige parochie. Meester Tireliren (Stationstr. 116, Essen) heeft dat thans nog felle gehucht geschetst zoals het waaide en draaide tussen de jaren 1867 en 1885, midden de door Frère-Orban ontketende schoolstrijd, in volle roes naar zelfstandigheid. Decennia lang trachtte Achterbroek (nu nog?!) te scheiden van het moederdorp Kalmthout. Maar hun Achter-broekse keikoppigheid haalde het

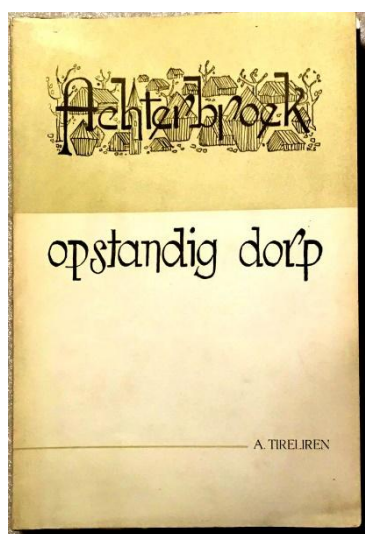

Alfons Tireliren

niet. Kalmthout en de provinciegouverneur verwierpen het voorstel omdat indien Achterbroek zelfstandig werd, de bevolking van Nieuwmoer (óók Kalmthout) en die met een noordelijk staartje boven Achterbroek aan Kalmthout vasthangt, anders verplicht was over vreemd grondgebied te gaan wanneer ze zich bijvoorbeeld naar het Kalmthoutse gemeentehuis wilde begeven. Aan de hand geleid a.h.w. door Achterbroeks grootste zoon, Jef Goossenaerts zaliger, voerde meester Tireliren zeventig gesprekken over de dorpel in Achterbroek en pluisde hij jarenlang archieven en stambomen uit. Maar iedere anti-annexationist kan met zijn argument Nieuwmoer direkt profijt doen! Stabroek en Hoevenen moeten over Ekeren, en Doel en Kallo over Zwijndrecht naar Antwerpen.

Met Pasen 1964, tijdens de handelsbeurs, was Fons Tirelieren medeorganisator van de eerste boekenbeurs der Noorderkempen. Op deze boekenbeurs stelde hij zijn boek voor aan het grote publiek. De krant "De Standaard" schreef hierover eveneens op 10 april 1964 volgend verslag:

Boekenbeurs der Noorderkempen. Organisatie boekenbeurs door "Vlaams Katholiek Leven" en "Davidsfondafdeling Essen". Tienduizend personen brachten een bezoek aan deze eerste boekenbeurs, welke buiten "stadskring" werd georganiseerd. Voor de eerste keer waren ook leesbibliotheken vertegenwoordigd op een boekenbeurs, het gold hier tevens de eerste boekenbeurs, welke een overzicht verstrekke over werk uit eigen streek. Op de prijsuitreiking aan de laureaten van de opstelwedstrijd «Ik heb een boek gelezen» waren zeker vijfhonderd personen aanwezig. In het geheel werden een

Hoofdpersoonage meester
Désiré De Schutter

zeshonderdtal programma's verkocht. Van het werk "Achterbroek opstandig Dorp" van de hand van de onderwijzer Alfons Tireliren, werden niet minder dan eenendertig exemplaren van de hand gedaan, terwijl voorts tien werken van de heemkundige kring en drie Davidsfondsboeken werden verkocht. Tijdens de vier dagen dat de boekenbeurs kon worden bezocht, lieten twee personen zich inschrijven als DF-lid te Essen, één als DF-lid te Kalmthout, tevens werd één inschrijving genoteerd voor de DF-kleurboeken. De kooplustigen kwamen uit Antwerpen, Wilrijk, Wuustwezel, Merksplas, Brasschaat, en ook uit Nederland, n.l. uit Rozendaal en zelfs uit Den Haag.

Achterbroek, een opstandig dorp? Bekijk even het [filmpje op YouTube](#)

(Wim Kuyps)

Boekvoorstelling Marleen Francken.

In zaal KDC Kruisbos (Sint-Vincentius) stelt Marleen Francken haar boek "Vincent Van Gogh, herinneringen aan zijn jongensjaren" voor. Zij schreef dit boek in 2023. Marleen groeide op in Achterbroek maar woont ondertussen al vele jaren in Zundert, de gemeente waar de beroemde schilder Vincent Van Gogh zijn thuis had. In het boek schetst Marleen linken die er zijn tussen zijn schilderijen en de streek rondom de Kalmthoutse Heide en Zundert. Heel wat van Van Gogh's schilderijen hebben linken met vergezichten en het leven rondom zijn geboortestreek. De uiteenzetting heeft plaats op **20 februari 2025 om 20u** op uitnodiging van "Cultuurmakers Kalmthout", leden betalen 5 euro, niet leden 7 euro. Info: www.cultuurmakers.be/kalmthout

Cultuur
smakers
Kalmthout

In samenwerking met

G.THEUNIS & ZN NV
BOEK • COÖRDINATE • VERLEGGER

DONDERDAG 20 FEBRUARI 2025

VINCENT VAN GOGH
HERINNERINGEN AAN ZIJN JONGENSJAREN

BOEKVOORSTELLING DOOR
MARLEEN FRANCKEN

Nieuwe inzichten over bewuste of
onbewuste invloed van Vincents
geboortestreek
(o.a. Zundert en Kalmthout).

Zijn werk in een historisch
perspectief.

Details in zijn werk die men
eerder nog niet thuis kon brengen
(in zijn andere woonplaatsen),
laten een nieuwe dimensie zien.

ORGANISATOR: CULTUURMAKERS KALMTHOUT
LOCATIE: LDC KRUISBOS, GROTE ZAAL, KAPELLENSTEENWEG 81 - 2920 KALMTHOUT.
DEUREN OPEN: 19U00
AANKOMST: 20U00
INKOM: € 7 LEDEN CULTUURMAKERS, € 10 NIET-LEDEN.
MEER INFO: WWW.CULTUURMAKERS.BE/KALMTHOUT.

Buurtkoffie in Dennendael

Op dinsdag 4 februari om 14.00 uur is er opnieuw “buurtkoffie” in de wijk Dennendael. Je kan er luisteren naar een vrijwilligster die een voordracht geeft over parachutespringen. Spreekster heeft over de hele wereld gesprongen en bijzondere evenementen meegemaakt. Twee van haar vriendinnen die een rol hebben gespeeld in haar para-carrière zullen ook aanwezig zijn. Met een PowerPoint presentatie en een filmpje zal alles aantrekkelijk en duidelijker worden. De voordracht gaat door in het Kunsthuis Ernest Albert, Hortensiadreef 31, Heide, iedereen welkom!

Over Gerard Janssens en Maria Bol uit 't Dorp!

Uit het oude fotoalbum:

Gerard Janssens en Maria Bol spelen in hun huiskamer in de Drieslei een kaartspelletje ‘pesten’ terwijl de bakelieten radio een deuntje speelt en de koffiepote staat te pruttelen op de Leuvense stoof. Gerardus Alfonsus JANSSENS, Hovenier, zoon van Adrianus (1847-1918) en Cornelia Van Looveren (1858-1928) is geboren op 7 januari 1884 in Kalmthout. Hij is overleden op 2 mei 1971 in de leeftijd van 87 jaar. Gerard is getrouwd op 5 februari 1921 in Kalmthout, hij was toen 37 jaar oud, met Maria Cornelia Josephina BOL, dochter van Franciscus (1859-1935) en Maria Mattheeussen (1861), 31 jaar oud, geboren op 22 oktober 1889 in Kalmthout waar ze stierf op 12 mei 1969 in de leeftijd van 79 jaar. Het echtpaar heeft zes zoons gekregen: Franciscus Cornelius (1921-2010), Josephus Franciscus (1923-2008), Carolus Leon (1925), Renatus Lodewijk (1926-1996), Camilius Julianus (1929-1931) en Gaston JANSSENS (1933-2011).

(bijdrage van Wim Kuyps)

Oude en vergeten beroepen van vroeger

Vandaag: Scheepstimmerman (55)

SCHEEPSTIMMERMAN – arbeiders werkten zich dood op het dok.

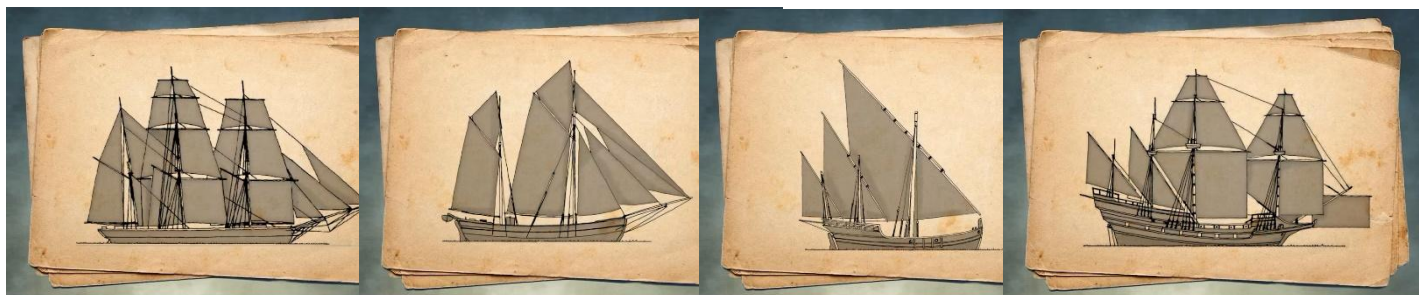
In de Europese havensteden bouwden timmerlieden eeuwenlang de vaartuigen die de wereldzeeën bedwongen. Voor de komst van ijzeren schepen in de 19e eeuw werkten duizenden scheepstimmerlieden aan enorme houten zeilschepen. *‘Het is alle maar eenigszins op de Scheepsbouw werkende Menschen genoegzaam kennelijk, dat de Scheepstimmeringe is een seer swaar werk, en tot welke, behalven alle de hulpmiddelen en Geweld-doende Instrumenten, de Menschelijke krachten ten hoogsten nodig zijn.’* (schrift uit 1697). Zo werd het werk van scheepstimmerlieden beschreven over de scheepsbouw. In de tijd van de ontdekkingsreizen werden houten schepen op grote, omheinde terreinen bij het water gebouwd. Timmerlieden en knechten waren ’s zomers van vijf uur ’s ochtends tot zeven uur ’s avonds (en ’s winters van zes uur tot het donker) in touw, vooral met bijlen, hamers en zagen. Er was streng toezicht, en wie te laat kwam of zijn gereedschap beschadigde, was een uurloon kwijt. *“Datse swaar werk moeten doen, veel ongemakken uitstaan, en daarom gezond en sterk*

dienen te wesen". De bouw begon met het leggen van de kiel. Dan kwamen de voor- en achtersteven erbij, gevolgd door de spanten die het geraamte van het schip vormden. De spanten werden bekleed met planken. Net als al het andere hout werden de planken door twee mannen met een grote zaag uit boomstammen gezaagd. Als laatste werd het schip ingesmeerd met pek en werden het dek en de schietgaten voor de kanonnen toegevoegd. Dan kon het te water gelaten worden. Masten, zeilen en tuigage werden aan de zeelieden overgelaten. Het werk was extra zwaar omdat het in de buitenlucht plaatsvond. De scheepsbouwers waren aan weer en wind blootgesteld.

Scheepsbestellingen

Scheepstimmerlieden bouwden de grote, zeewaardige schepen die in het zeiltijdperk door ontdekkingsreizigers en handelaren werden gebruikt. Bepaalde scheepstypen werden veelvuldig besteld bij de werven.

1 = bark

2 = galease

3 = karveel

4 = galeon

(bijdrage van Paul Witters)

75 jaar Inza Schoten in acht mijlpalen

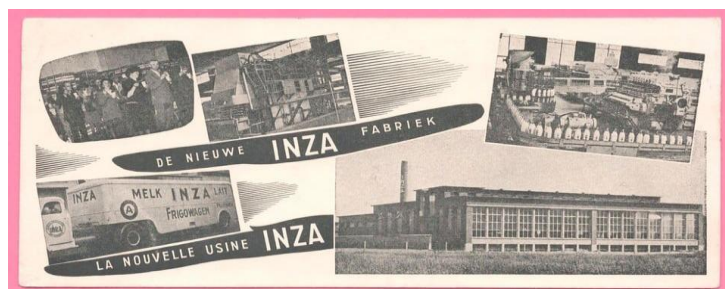
Na al dat gesnoep en sigaren roken gaan we het nu gezonder aanpakken:

1973: Na enkele verbouwingen en uitbreidingen gaat INZA in Schoten ook yoghurt, chocolademelk en andere zuiveldranken produceren.

1946: Oprichting Intercoöperatieve Zuivelfabriek Antwerpen (INZA) in Borgerhout na een fusie van vijftien kleine coöperaties in de zuivelsector.

1954: Bouw nieuwe melkfabriek in Schoten bij Albertkanaal.

1990: INZA fuseert met andere sectorgenoten, zoals Kempico, en de melkerij van Kalmthout/Achterbroek samen in de Belgische Zuivel Unie (BZU).

2005: BZU fuseert met Belgomilk en vormt zo de grootste Belgische zuivel-coöperatie Milcobel.

2012: INZA exporteert naar China.

2020, september: Milcobel maakt bekend dat het de melkfabriek in Schoten zal sluiten. 15 maart 2021: Afronding allerlaatste melkproductie. Laatste dertig werknemers stromen uit. Niets smaakt meer naar kindertijd dan melk. Niets klinkt meer als kindertijd dan Inza. Hele generaties in het Antwerpse moesten – willen of niet – elke dag hun flesje Inza drinken in de klas. “Dankzij melk van de koe altijd fit, nooit moe”: zo werd het erin gelepeld. Maar op de valreep van haar 75ste

verjaardag kraakt Inza nu zelf. Het moederbedrijf Milcobel sloot vorige maand de Inza-melkfabriek in Schoten. In de hoogdagen van de jaren 60 en 70 porden slogans als ‘Melk is goed voor elk’ en ‘Melk, de witte motor’ ouders aan om hun kinderen melk te laten drinken op school. Op die golf surfte Inza mee. In

de topjaren leverde de Intercoöperatieve Zuivelfabriek Antwerpen elke lesdag meer dan 100.000 flesjes melk – en later op vrijdag chocomelk – aan bijna duizend scholen in en om Antwerpen. Eén van de zovele Vlaamse kinderen die dagelijks zijn flesje schoolmelk moest drinken, toen hij op banken van de lagere jongensschool van de Broeders van Liefde in Essen zat. “Ik vond het niet lekker, maar het was van moeten. Als we thuis melk dronken, was die meestal koud. Op school was die soms lauw en dat smaakte niet. Tot op vandaag lust

ik het eigenlijk niet.” Een gewezen commercieel directeur van Inza, zegt dat in die beginjaren schoolkinderen melk kregen die kort houdbaar was, omdat ze amper bewerkt was en daardoor die typische smaak-van-de-koe nog had. “En daar moet je voor zijn. Melk die meer behandeld is, smaakt meer gekarameliseerd, zoeter dus. “ Een paar jaar na de lagere schooltijd keren we terug naar school van de Broeders van Liefde. Eerst in het derde leerjaar, later in het vijfde. Elke schooldag begon met hetzelfde ritueel: naar het melkhok naast de school gaan en daar de kratten voor die dag vullen. “Meestal leverde de lokale melkboer aan de scholen”, zo konden zij ook hun graantje meepikken van de hype. Veel scholen hadden toen nog een conciërge, die vaak ook zijn eigen zuivel bij de melkboer bestelde. Dus dat was ook weer winst voor de melkboer. Eigenlijk profiteerde heel Vlaanderen mee van de melk-hausse. Tot vanuit West-Vlaanderen werd melk bij *Den Inza* aangeleverd.”

Volgende week: Inza melk en Milleke melleke mol... en Inza melk op school

(bijdrage van Paul Witters)

Kalmthout huldigt zijn sportkampioenen!

Sportraadvoorzitter Sam Bosmans was bijzonder fier op wat de Kalmthoutenaren in 2024 presteerden op sportvlak. De langste lijst met sportievelingen sedert vele jaren! Vooral in de ploegsporten deden de Kalmthoutenaren het goed. Er werden 22 ploegen gehuldigd, zij werden kampioen in hun reeks, of op provinciaal vlak en op nationaal niveau, zoals de dames van Volleybalclub Fixit in tweede nationale. In het voetbal waren er ook wel wat prestaties, zowel het eerste elftal van Heibos (4de prov.) als dat van Nieuwmoer (3de prov.) werden kampioen. Naast het huldigen van de ploegen was er ook veel aandacht voor de individuele huldigen, 23 atleten kregen de bronzen medaille, 10 atleten werden met een zilveren medaille bekroond en 7 atleten kregen goud. Er was ook aandacht voor enkele bijzondere sportprestaties in het triatlon, baseball en mountainbike. De lange reeks huldigen werd afgesloten met

het huldigen van twee atleten die het internationale podium haalden. Arno Impens als tweede U21 tijdens het Europees kampioenschap Kata (karate) en natuurlijk ook G-sporter Peter Genyn, die zilver en brons behaalde op de Paralympische spelen in Parijs. Schepen van sport Maarten De

Bock was dan ook bijzonder fier dat de Kalmthoutse atleten dat in 2024 allemaal voor elkaar brachten. Hij sloot af met iedereen proficiat te wensen, een bewijs dat inzet van de gemeente voor accommodatie en ondersteuning loont! (foto Myriam Luyckx)

Uit de oude doos:

Vincent Janssens, uit de Kalmthoutlaan, vond bij hem nog een flyer van een toneel dat in 1958 werd opgevoerd in de parochiezaal van Heide ten voordele van de missies. Volgens de flyer kwam de “zingende pater” regelrecht uit Centraal Afrika, zingen en vertellen over het mysterieuze leven in de brousse. Nadien was er ook nog het optreden van “De vagebonden” met hun revue “gezworen kameraden”.

Eentje wat ons wijst op de lente die in aantocht is!

“Heide vertelt” is een digitaal krantje uitgegeven door “VZW Heide vertelt”.

Verschijnt wekelijks op zondagmorgen.

Redactie: Heidestatiestraat 58/1, 2920 Kalmthout.

contact: louis.vandenbuijs@heidevertelt.be

Alle verschenen krantjes zijn te raadplegen via de website www.binkalmthout.be

